

УДК 336.202

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-84>**Тофан І.М.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Синявська Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Tofan Ivan

Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department
of Finance, Banking and Insurance
*Stepan Gzhytskyi National University of
Veterinary Medicine and Biotechnologies of Lviv*

Syniavska Liubov

Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department
of Finance, Banking and Insurance
*Stepan Gzhytskyi National University of
Veterinary Medicine and Biotechnologies of Lviv*

РИЗИКИ ПРИ ВИКОНАННІ ФІСКАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ В КОНТЕКСТІ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

RISKS IN THE IMPLEMENTATION OF THE FISCAL FUNCTION IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S CUSTOMS POLICY

У статті здійснено спробу охарактеризувати проблемні аспекти виконання фіскальної функції як однієї із ключових у складі митної політики України та вказати на ризики які несуть негативний фінансовий результат для бюджету країни. Проаналізовано вплив внутрішніх та зовнішніх чинників що стримують сталий розвиток фіскальної функції під час воєнного стану в країні. Проведений моніторинг надходжень митних платежів у динаміці протягом 2022–2024 років, який дозволяє зробити належні висновки внаслідок емпіричних досліджень. Висвітлено вплив податкових пільг на ефективність митних надходжень внаслідок зовнішньо-економічної діяльності суб'єктів господарювання. Внаслідок проведеної роботи описано можливі ризики які виникають у процесі адміністрування фіскальної функції в контексті митної політики. Обґрунтовано, наявну фіскальну ефективність митних платежів протягом звітного періоду. Рекомендується вжити невідкладних заходів задля недопущення ризиків які спричинять проблематику адміністрування фіскальної функції.

Ключові слова: фіскальна функція, воєнний стан, митна політика, адміністрування митних платежів, зовнішньо-економічна діяльність, державний бюджет, фінансові інституції.

The article attempts to characterize the problematic aspects of implementing the fiscal function as one of the key functions within Ukraine's customs policy and to identify the risks that lead to a negative financial outcome for the country's budget. The essence of the concept of customs policy is characterized, its role in managing export-import operations is described. The share in the formation of state budget revenues, which ensures the activity of the fiscal function of customs, is determined and illustrated. The key factors influencing the formation of revenues from the activities of the customs service are analyzed. The impact of internal and external factors hindering the sustainable development of the fiscal function during the state of war in the country is analysed. A monitoring of customs payments in dynamics over the period of 2022–2024 is conducted, which allows for relevant conclusions based on empirical research. The influence of tax incentives on the efficiency of customs revenues resulting from the foreign economic activity of economic entities is highlighted. As a result of the work carried out, potential risks arising in the process of administering the fiscal function in the context of customs policy are described. The existing fiscal efficiency of customs payments during 2022–2024 is substantiated. It is recommended to take immediate measures to prevent risks that will cause problems in the administration of the fiscal function. We believe that such

measures that will ensure the fulfilment of the fiscal function include: a full transition to electronic declaration of goods exported and imported; the use of automated risk management systems; integration with all state databases; the introduction of a real system of incentives and responsibilities for all subjects of the customs process; high-quality and systematic training of customs service personnel. Participation in international projects and initiatives of customs service civil servants. The implementation of these measures in a complex will significantly increase the efficiency of customs payments, ensure a more complete flow of funds to the state budget, simplify the conditions for doing business and reduce corruption risks at customs.

Keywords: fiscal function, martial law, customs policy, customs payments administration, foreign economic activity, state budget, financial institutions.

Постановка проблеми. Митна політика являє собою симбіоз принципів, напрямів діяльності та конкретних заходів, які проводить держава внаслідок функціонування і діяльності митної служби з метою виконання покладених на неї завдань та функцій. Митна політика держави є важливим інструментом для управління зовнішньоекономічною діяльністю, забезпечення економічної та національної безпеки. Економічні інтереси держави в митній сфері повинні визначатися поточним станом зовнішньоекономічних відносин та їх фіскальною ефективністю [1, с. 32]. Внаслідок повномасштабної війни, особливого значення набуває адміністрування фіскальної функції. Адже митні платежі доповнюють основні податкові надходження які формують бюджет держави та сприяють зміцненню фінансової незалежності України. За останні роки держава стикнулася із певними ризиками при виконанні фіскальної функції в контексті податкової та митної політики. Війна значно пригальмувала фінансові можливості суб'єктів господарювання які займаються зовнішньо-економічною діяльністю та призупинила можливість залучення нових іноземних інвестицій. Саме ці суб'єкти і є потенційними формувальниками бази оподаткування митних платежів. Не варто забувати і про проблематику діяльності митних органів в умовах пандемії, циркулярної економіки які передували повномасштабній війні. До основних проблемних аспектів які не дозволяють у повній мірі забезпечити достатність надходжень до державного бюджету відносимо – зниження обсягів зовнішньої торгівлі, порушення логістичних маршрутів, нестачу трудових та фінансових ресурсів, зміни у законодавстві, вплив міжнародної допомоги, тощо.

Виконання фіскальної функції митниці під час воєнного стану є складним завданням, яке вимагає своєчасної адаптації до нових умов господарювання. Доцільно постійно вести пошук ефективних менеджерських та фіскальних рішень з метою подолання існуючих викликів, щоби забезпечити фіскальну стабільність митної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері митної політики за останнє десятиліття демонструвало зростаючу увагу до питань модернізації, цифровізації, економічної безпеки та гармонізації з міжнародними стандартами. Особливо актуальними, на нашу думку, є дослідження, що стосуються впливу митної політики на економічне зростання в державі та в цілому фіскальну ефективність митних платежів в контексті наповнення державного бюджету, особливо під час війни. Наукові праці Гетмана О. [2], Пашка В. [1]. Тимошенко Н. [4] та багатьох інших дослідників пов'язані із оцінкою та шляхами вдосконалення окремих елементів діяльності митної служби що забезпечували достатність митних надходжень протягом останніх десятиліть. Та все ж, на нашу думку, воєнний

стан значно ускладнив усі бюджетотворюючі процеси втому числі і митні надходження які і потребують додаткового моніторингу та пошуку шляхів за для підвищення їх фіскальної ефективності. Саме тому це спонукало нас до проведення цього дослідження.

Формулювання завдання дослідження. Виокремити та дослідити ключові ризики, що виникають при виконанні фіскальної функції митними органами України в контексті реалізації митної політики, а також описати можливі рекомендації щодо їх мінімізації та підвищення ефективності митного адміністрування для забезпечення стабільних надходжень до державного бюджету в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із стратегічних завдань ДМСУ як органу державного управління є наповнення державного бюджету шляхом ефективного митного контролю та адміністрування платежів згідно із чинним законодавством. Забезпечення повного та своєчасного стягнення митних платежів відповідно до Митного та Податкового кодексів України є запорукою фінансової незалежності держави шляхом виконання фіскальної функції. Суть митної політики України в контексті фіскальної функції полягає у використанні інструментів митного регулювання з метою забезпечення стабільних та достатніх надходжень митних платежів до державного бюджету. Тим самим це створює сприятливі передумови до розвитку зовнішньоекономічної діяльності та захисту економічних інтересів держави. Шляхом встановлення та справляння митних зборів, податків та інших платежів при переміщенні товарів через митний кордон, ДМСУ забезпечує державний бюджет необхідними надходженнями відповідно до прогнозних розрахунків та потреб держави. Є достатньо багато чинників та індикаторів які впливають та висвітлюють ефективність митного оподаткування. Так все ж ключовими та базовими є чинники відображені на рисунку 1.



Рис. 1 Чинники які впливають на формування доходів від діяльності митної служби

Джерело: сформовано авторами на основі [1]

Крім того митна політика встановлює конкретні правила та обмеження, які безпосередньо впливають на обсяги та структуру імпорту та експорту, що опосередковано впливає на фіскальні надходження до державного бюджету та цільових фондів. Застосування митних тарифів захищає вітчизняних виробників від надмірної конкуренції з боку іноземних товарів, що в довгостроковій перспективі сприятиме зростанню економіки та збільшенню податкових надходжень вцілому, а значить ефективності фіскальної функції. Поряд з цим ефективний митний контроль запобігає нелегальному ввезенню товарів та іншим митним правопорушенням, що дозволяє забезпечити повноту сплати митних платежів.

Переміщення товарів через митний кордон є обов'язковою умовою отримання доходів бюджету у вигляді митних платежів, а значить дієвості фіскальної функції митної служби [2, с. 113]. Але війна призвела до значного зменшення обсягів зовнішньоекономічної діяльності та вцілому ділової активності суб'єктів господарювання. Багато підприємств зупинили свою діяльність або зменшили обсяги виробництва, що, в свою чергу, негативно вплинуло на митні надходження. За даними Державної митної служби України (надалі ДМСУ) кількість імпортерів – суб'єктів «малого бізнесу», які сплатили митні платежі не більше 1 млн. грн. у 2024 році зменшилась на 8% – з 19,6 тис. осіб у 2023 році до 18,0 тис. осіб у 2024 році. Частка сплачених ними митних платежів у загальних обсягах сплати податків при імпорті товарів склала менше 1%. Натомість сплату понад 85% митних платежів при імпорті товарів забезпечили 3,3 тис. платників, або 10% від загальної кількості суб'єктів ЗЕД, які здійснювали імпортерські операції у 2024 році [3, с. 2].

Військові дії значно ускладнили логістичні маршрути та процеси, що призводять до тривалих затримок при доставці товарів. Це сповільнює митне оформлення товарів та зменшує фіскальну ефективність митних платежів вцілому в короткостроковій перспективі. Недобросовісні підприємці використовують ситуацію для незаконного ввезення товарів, що підриває фіскальну функцію митниці та створює додаткові ризики для національної безпеки. Війна призвела до дефіциту людських і матеріальних ресурсів не тільки для військово-промислового комплексу а й митних органах

[4, с. 55]. Багато співробітників були мобілізовані, а ті що залишилися стикаються з труднощами в забезпеченні належного контролю. Поряд з тим постійні і несистемні зміни в законодавстві, пов'язані з війною, створюють додаткові труднощі для митних органів. Необхідність швидкого реагування на нові виклики часто призводить до плутанини та помилок при адмініструванні митних платежів. Зростання міжнародної допомоги та гуманітарних вантажів може ускладнювати контроль за митними процедурами. Необхідність швидкого оформлення гуманітарних вантажів може призвести до зниження уваги до фіскальних аспектів.

Таким чином, фіскальна функція митної політики не є її єдиною метою діяльності ДМСУ, але надзвичайно важливою для забезпечення фінансової стабільності держави. В умовах воєнного стану ця функція набуває особливого значення для підтримки обороноздатності та економічної стійкості країни.

За офіційними даними Міністерства фінансів України (надалі МФУ), ДМСУ координує і забезпечує надходження до державного бюджету від – ввзного та вивізного мита, ПДВ з імпортованих товарів та акцизним податком. Найменші надходження у 2024 році були від вивізного мита – 311,3 млн. грн., або 0,5%. Загальні ж надходження від діяльності митниці у 2024 році склали 591,7 млрд грн (рис. 2) [5].

У 2024 році сукупні надходження від ДМСУ склали 591,7 млрд грн. Це кошти сплачені українським бізнесом та фізичними особами як під час митного оформлення товарів, так і після його завершення. Якщо розглядати надходження у розрізі експортно-імпортерських операцій, то 99,3% коштів складають митні платежі з імпортованих товарів.

Які ж чинники спричинили недостатній стан надходжень від діяльності ДМСУ протягом останніх трьох років війни розглянемо детальніше. До них відносимо зміни у правилах митного оподаткування окремих видів товарів, а саме запровадження пільг на пальне, транспорт, товари для військового-промислового комплексу. Та все ж такі пільги продиктовані продовженням війни та загальними світовими тенденціями ціноутворення.

ДМСУ у 2022 році забезпечила виконання прогнозних розрахунків надходжень митних платежів до державного бюджету на 56,9% – це найнижчий показник

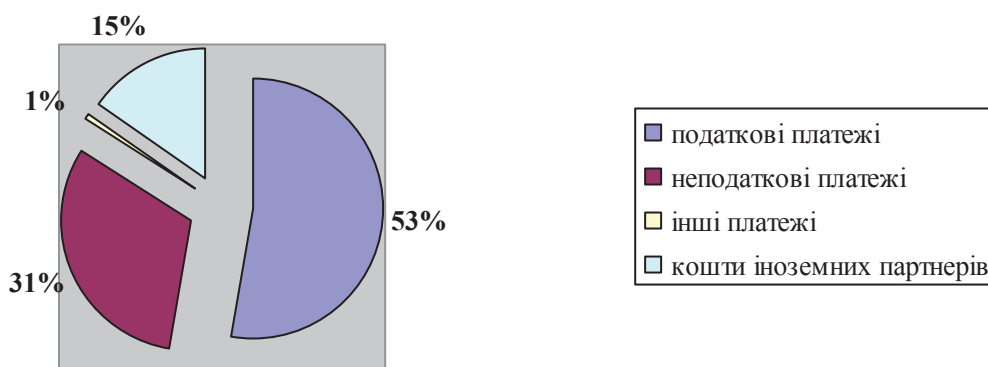


Рис. 2. Структура надходжень до державного бюджету України за видами платежів у 2024 році

Джерело: сформовано авторами за даними Міністерства Фінансів України [5]

за усі роки спостережень. Так, фактично перераховано 300,8 млрд грн із запланованих 528,3 млрд грн [6, с. 4]. Але цьому є логічні пояснення хоча вони і лежать у соціально-політичній площині, а не фінансовій і не потребують доведення. Та все ж за своїм економічним змістом вони і мають фіскальний характер – адже це податкові пільги. Пільги для фізичних і юридичних осіб, були вкрай необхідні адже цього вимагала ситуація, особливо, яка склалася у 2022–2023 роках. На жаль подібні тенденції для бюджету збереглися і у 2024 році. Так саме у 2024 році при ввезенні товарів, доходна частина державного бюджету недоотримала надходжень внаслідок зниження світових цін на сировину для виробництва товарів, які є бюджетоформуючими, зокрема – паливо-мастильні матеріали, гербіциди, пестициди, засоби захисту рослин.

Здійснюючи моніторинг втрачених платежів у вигляді митних та супутніх платежів, за розрахунками ДМСУ державний бюджет недоотримав у 2024 році [7, с. 45]:

- 7,8 млрд грн ПДВ від зниження біржових котирувань нафти сирої;
- 2,5 млрд грн ПДВ від зниження вартості азотних добрив на 30% (з 0,47 дол/кг до 0,32 дол/кг);
- 1,6 млрд грн ПДВ від зниження вартості гербіцидів та засобів захисту рослин;
- 57,2 млрд грн внаслідок розширення бази застосування пільг з митного оподаткування.

Ведучи мову про потенційні надходження, або втрачені можливості доцільно все ж, на нашу думку, зізнатись у малоімовірності позитивного результату для бюджету в сьогоднішніх реаліях світової фінансової павутини. На тлі торгових та політичних війн між США, Китаєм та ЄС потреби української економіки та суспільства посідають далеко не чільне місце в глобальній геополітиці. І тому вважаємо що, вітчизняний бюджет та урядові інстанції які відповідають за його наповнення мають сфокусувати свою увагу на реальні та діючі ризики які утворились і сповільнюють виконання фіскальної функції саме у сфері митних та супутніх платежів які адмініструються ДМСУ. Таким чином, урядовцям краще зосередитись на внутрішніх чинниках та резервах які підвищать фіскальну ефективність митних платежів. Особливу увагу, на нашу думку, доцільно звернути на – обсяги пільг які надаються імпортерам та невідповідність прогнозованих і фактичних валютних котируваннях долара і євро, що прямо пропорційно впливають на зменшення надходжень до державного бюджету від діяльності ДМСУ.

Так, за даними Міністерства Фінансів України, протягом 2024 року відбулося різке зростання пільг зі сплати митних платежів при імпорті наступних товарів:

- товарів «військово-промислового комплексу» – з 60,0 млрд грн у 2023 році до 100,8 млрд грн у 2024 році або на 68%;
- підакцизної сировини для виробництва тютюнових виробів та алкогольних напоїв – з 48,7 млрд грн у 2023 році до 57,9 млрд грн у 2024 році або на 19%;
- електромобілів – з 8,1 млрд грн у 2023 році до 10,6 млрд грн у 2024 році або на 30%;
- товарів для відновлення енергетики та «енергетичної стійкості населення» – з 8,5 млрд грн у 2023 році до 10,9 млрд грн у 2024 році або на 29%.

Також, на нашу думку, є можливість покращити

роботу, при прогнозуванні доходів бюджету на 2025 рік з урахуванням прогаляних які відбулись саме у 2024 році. Так, урядовці прогнозували середній обмінний валютний курс на рівні 40,7 ₴/\$. Проте, реальність дещо відрізнялась від прогнозів. Адже з початку 2024 року відбувалось поступове зростання валютного курсу з 37,87 ₴/\$ у січні до 41,75 ₴/\$ у грудні [7, с. 24]. Як в середньому так і в цілому за I півріччя 2024 року митні платежі нараховувались за офіційним валютним курсом значно нижчим, ніж було прогнозовано. А це в свою чергу призвело до відставання фактичного валютного курсу від бюджетного – недонадходження становили 7,2 млрд грн за 2024 рік [8, с. 2].

Таким чином, за минулий рік державний бюджет України недоотримав 62,7 млрд грн за рахунок податкових пільг які були надані імпортерам при ввезенні товарів. Зважаючи на проблему хронічного дефіциту бюджету, можливо є сенс переглянути окремі категорії товарів які не є об'єктами першої необхідності та ввести їх у базу оподаткування митними та податковими платежами які адмініструються при перетині кордону.

Крім того, робота на зменшення дефіциту бюджету в частині митної політики під час воєнного стану не можлива без урахування і мінімізації ризиків які виникають. На нашу думку, до ризиків які стримують ефективне виконання фіскальної функції є:

- подальше продовження бойових дій;
- зменшення підприємницької активності та обсягів ввезення товарів які підлягають розмитнення;
- відсутність дієвого механізму усунення правопорушень митного законодавства;
- відсутність стратегії діяльності ДМСУ під час воєнного стану;
- корупція та зловживання при оформленні митних платежів.

Усунення цих ризиків потребує комплексного підходу, включаючи реформування законодавства, впровадження сучасних інформаційних технологій, посилення контролю та боротьбу з корупцією, оптимізацію митних процедур та підвищення професіоналізму митного персоналу.

На думку урядовців, протягом 2025 року, державний бюджет очікує отримати 593,8 млрд грн за рахунок ПДВ з ввезених товарів, 59,2 млрд грн від ввізного мита, а також 147,2 млрд грн від акцизного податку з імпорту товарів. Хочеться вірити що розрахунки реальні з урахуванням ризиків і помилок попередніх звітних періодів.

Висновки. Підвищення ефективності митних платежів є важливим завданням оскільки це впливає на надходження до бюджету, спрощення торгівлі та зменшення корупційних ризиків. У зв'язку з цим важливо використовувати напрацьовані рішення розвинутими країнами світу та адаптувати їх до вітчизняних реалій по мірі необхідності і доцільності. На нашу думку, це дозволить спростити і мінімізувати вищезгадані ризики з метою виконання фіскальної функції у контексті митної політики в Україні, а саме:

- повний перехід на електронне декларування товарів ЗЕД;
- використання автоматизованих систем управління ризиками;
- інтеграція з усіма державними базами даних;

– запровадження реальної системи заохочень та відповідальності усіх суб'єктів митного процесу;
 – якісне та систематичне підвищення кваліфікації персоналу митної служби; – участь міжнародних проєктах та ініціативах державних службовців митної служби.

Впровадження цих заходів у комплексі дозволить значно підвищити ефективність митних платежів, забезпечити більш повне надходження коштів до державного бюджету, спростити умови для ведення бізнесу та зменшити корупційні ризики на митниці.

Список використаних джерел:

1. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації) : монографія. Одеса : АТ «ПЛАСКЕ», 2009. 628 с.
2. Гетман О. О. Фіскальна функція митної служби України в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Економіка. 2016. Вип. 1(47). С. 111–115.
3. Результати виконання митними органами фіскальної функції у 2024 році. Державна митна служба України. Київ. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/rezultati-vikonannia-mitnimi-organami-fiskalnoyi-funktsiyi-u-2024-rotsi-1976>. (дата звернення: 27.04.2025)
4. Тимошенко, Н.М. Митна політика в умовах воєнного стан: колективне авторство. *Економіка та суспільство*. 2024., № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-56> (дата звернення: 1.05.2025)
5. Доходи державного бюджету України в 2024 році. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (дата звернення: 25.03.2025).
6. Результати виконання митними органами фіскальної функції у 2024 році. Державна митна служба України. 2025. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/rezultati-vikonannia-mitnimi-organami-fiskalnoyi-funktsiyi-u-2024-rotsi-1976> (дата звернення: 08.05.2025).
7. Щодо результатів роботи Держмитслужби у напрямку забезпечення надходжень митних платежів до державного бюджету. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/shchodo-rezultativ-roboti-derzhmitsluzhbi-u-napriamku-zabezpechennia-nadkhodzen-mitnikh-platezhi-v-do-derzhavnogo-biudzhetu-1125> (дата звернення: 03.05.2025).
8. У липні 2024 року до державного бюджету надійшло 47,9 млрд грн митних платежів. Державна митна служба України. 2024. URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/u-lipni-2024-roku-do-derzhavnogo-biudzhetu-nadiishlo-479-mlrd-grn-mitnikh-platezhiv-1696> (дата звернення: 29.04.2025).

References:

1. Pashko, P. V. (2009). *Mytna bezpeka (teoriia, metodolohiia ta praktychni rekomendatsii)* [Customs security (theory, methodology and practical recommendations)]: Monograph. AT "PLASKE".
2. Hetman, O. O. (2016). *Fiskalna funktsiia mytnoi sluzhby Ukrainy v umovakh yevrointehratsii* [Fiscal function of the customs service of Ukraine in the conditions of European integration]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Ekonomika*, (No.1(Is. 47), pp.111–115.
3. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2024). U lypni 2024 roku do derzhavnogo biudzhetu nadiishlo 47,9 mlrd hrn mytnykh platezhiv [In July 2024, UAH 47.9 billion in customs payments were received by the state budget]. Available at: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/u-lipni-2024-roku-do-derzhavnogo-biudzhetu-nadiishlo-479-mlrd-grn-mitnikh-platezhiv-1696> (accessed April 27, 2025).
4. Timoshenko, N. M. (2024). *Mytna polityka v umovakh voiennoho stan: Kolektyvne avtorstvo* [Customs policy in the conditions of martial law: Collective authorship]. *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-56> (accessed May 1, 2025).
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (n.d.). *Dokhody derzhavnogo biudzhetu Ukrainy v 2024 rotsi* [State budget revenues of Ukraine in 2024]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/> (accessed May 25, 2025).
6. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). *Rezultaty vykonannia mytnymy orhanamy fiskalnoi funktsii u 2024 rotsi* [Results of the customs authorities' implementation of the fiscal function in 2024]. Available at: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/rezultati-vikonannia-mitnimi-organami-fiskalnoyi-funktsiyi-u-2024-rotsi-1976> (accessed May 8, 2025).
7. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (n.d.). *Shchodo rezultativ roboty Derzhmysluzhby u napriamku zabezpechennia nadkhodzen mytnykh platezhiv do derzhavnogo biudzhetu* [Regarding the results of the State Customs Service's work in ensuring the receipt of customs payments to the state budget]. Available at: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/shchodo-rezultativ-roboti-derzhmitsluzhbi-u-napriamku-zabezpechennia-nadkhodzen-mitnikh-platezhiv-do-derzhavnogo-biudzhetu-1125> (accessed May 3, 2025).
8. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2024). U lypni 2024 roku do derzhavnogo biudzhetu nadiishlo 47,9 mlrd hrn mytnykh platezhiv [In July 2024, UAH 47.9 billion in customs payments were received by the state budget]. Available at: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/u-lipni-2024-roku-do-derzhavnogo-biudzhetu-nadiishlo-479-mlrd-grn-mitnikh-platezhiv-1696> (accessed April 29, 2025).